20201103 Nieuwe Rode Lijst van de Nederlandse zoogdieren: twee derde bedreigde soorten in boerenland

https://www.naturetoday.com/intl/nl/nature-reports/message/?utm_source=newsletter&utm_medium=e-mail&utm_campaign=user-mailing&msg=26886

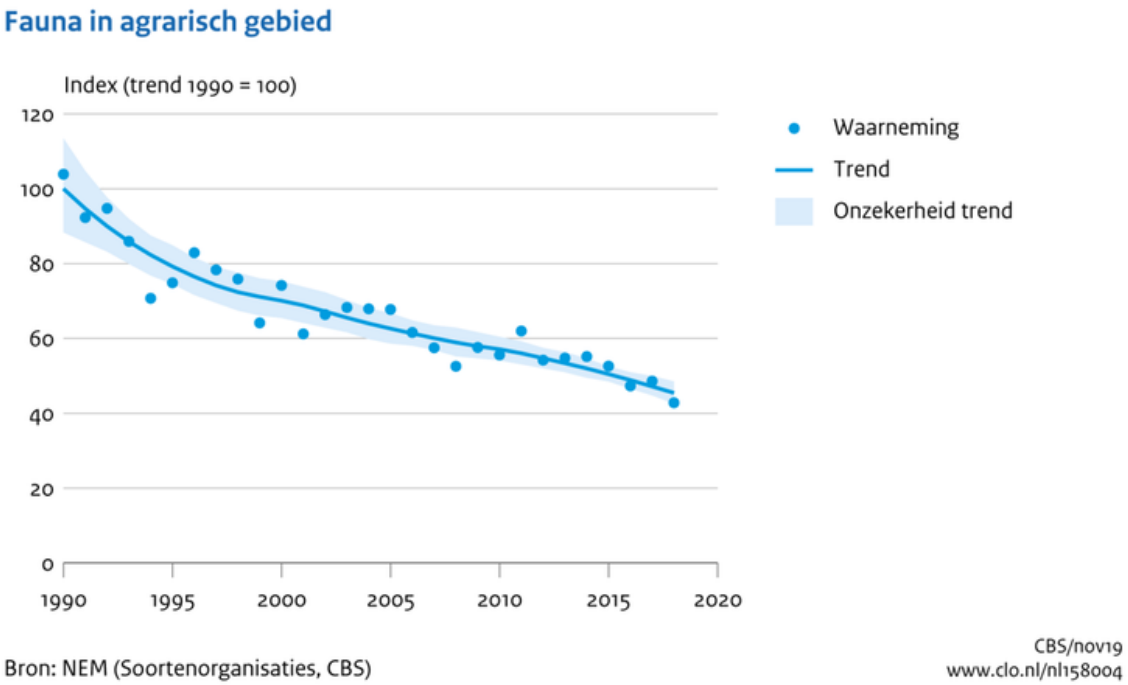
Zoogdiervereniging

3-NOV-2020 - Uit de herziene Rode Lijst van de Nederlandse zoogdieren, die vandaag is vastgesteld, blijkt dat met name boerenlandzoogdieren achteruitgaan. Zeer alarmerend is dat er nu zelfs algemene soorten bedreigd raken. Zo zijn de aantallen van konijn en haas sinds 1950 met 60-70 procent geslonken. Positief nieuws is te melden over een aantal andere zoogdieren waardoor de Rode Lijst iets korter is geworden.

Deel deze pagina

Boerenlandzoogdieren verdwijnen

Uit de herziene Rode Lijst van de Nederlandse zoogdieren, die vandaag is vastgesteld, blijkt dat met name boerenlandzoogdieren achteruitgaan. Maar liefst elf van de zestien soorten op de Rode Lijst zijn gebonden aan het agrarisch gebied: haas, konijn, eikelmuis, hamster, hazelmuis, veldspitsmuis, wezel, hermelijn, bunzing, ingekorven vleermuis en laatvlieger. Veelzeggend is dat alle soorten die een nieuwe of zwaardere Rode Lijst-status hebben gekregen dan op de vorige Rode Lijst (vastgesteld in 2009), soorten zijn van het boerenland: haas, bunzing en hermelijn. De meest bedreigde soorten, eikelmuis, hamster en hazelmuis, die dankzij beschermingsmaatregelen nog net weten te overleven, laten helaas nog steeds geen verbetering zien. Voor herstel van deze soorten zijn meer inspanningen nodig. Een transitie in het agrarisch gebied is noodzakelijk.

Achteruitgang van fauna van het agrarisch gebied sinds 1990 - zoogdieren, vogels, vlinders (Bron: Netwerk Ecologische Monitoring)

Algemene soorten raken bedreigd

Zeer alarmerend is dat er nu ‘algemene’ soorten bedreigd raken. Zo zijn konijn en haas sinds 1950 in aantal met maar liefst zestig tot zeventig procent geslonken. Recenter gaat het ook met algemene soorten als egel en eekhoorn niet goed. Zo blijkt dat de egel en de eekhoorn in verspreiding met respectievelijk 50 en 34 procent achteruit zijn gegaan in de laatste tien jaar.

Zullen onze kinderen deze soorten in de toekomst alleen nog kennen uit prentenboeken? De Rode Lijst Zoogdieren onderstreept daarmee de noodzaak om te streven naar een goede Basiskwaliteit Natuur: algemene soorten moeten algemeen blijven.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Zeldzaamheid	Trend	Categorie
Rode-Lijstsoorten				
Verdwenen uit Nederland				
Kleine hoefijzerneus	*Rhinolophus hipposideros hipposideros*	x	tttt	VN
Vale vleermuis	*Myotis myotis*	x	tttt	VN
Tuimelaar	*Tursiops truncatus truncatus*	x	tttt	VNW
Ernstig bedreigd				
Eikelmuis	*Eliomys quercinus*	zzz	ttt	EB
Hamster	*Cricetus cricetus*	zzz	ttt	EB
Bedreigd				
Hazelmuis	*Muscardinus avellanarius*	zzz	tt	BE (9)
Zwarte rat	*Rattus rattus*	zz	tt	BE (10)
Kwetsbaar				
Bunzing	*Mustela putorius*	z	t	KW (7)
Hermelijn	*Mustela erminea aestiva*	z	tt	KW (11)
Laatvlieger	*Eptesicus serotinus serotinus*	z	t	KW (7)
Noordse woelmuis	*Alexandromys oeconomus arenicola*	z	t	KW (7)
Veldspitsmuis	*Crocidura leucodon leucodon*	z	t	KW (7)
Gevoelig				
Bechsteins vleermuis	*Myotis bechsteinii*	zzz	0/+	GE (1)
Bosvleermuis	*Nyctalys leisleri*	zzz	0/+	GE (1)
Haas	*Lepus europaeus europaeus*	a	tt	GE (12)
Ingekorven vleermuis	*Myotis emarginatus emarginatus*	zzz	0/+	GE (1)
Konijn	*Oryctolagus cuniculus cuniculus*	a	tt	GE (12)
Tweekleurige vleermuis	*Vespertilio murinus murinus*	zzz	0/+	GE (1)
Wezel	*Mustela nivalis vulgaris*	a	tt	GE (12)

De nieuwe Rode Lijst Zoogdieren (Bron: Zoogdiervereniging)

Zeehonden, bruinvis, otter en bever van de Rode Lijst af

Naast de grote zorgen over de zoogdieren in het agrarisch gebied, is er positief nieuws te melden over een aantal zeezoogdieren en de wat grotere zoogdieren. Het gaat zo goed met bruinvis en gewone en grijze zeehond dat deze soorten niet meer op de Rode Lijst staan. Ook de otter, bever en boommarter staan niet meer op de Rode Lijst, omdat deze soorten inmiddels gezonde populaties hebben. Heel bijzonder is de otter, aangezien de otter op de vorige Rode Lijst nog de status had van ‘Verdwenen uit Nederland’. Dankzij een geslaagde herintroductie is de soort nu weer bijna duurzaam aanwezig in Nederland en een voorbeeld voor onze buurlanden, omdat de terugkeer van de otter laat zien dat het mogelijk is om zelfs in een dichtbevolkt land een bloeiende otterpopulatie terug te krijgen. De vooruitgang van deze soorten betekent dat de Rode Lijst in totaal korter is geworden: van 44 procent naar 32 procent van de beschouwde soorten.

Vergelijking van de vorige Rode Lijst met die van 2020 (Bron: Zoogdiervereniging)

Totstandkoming Rode Lijst

Voor het opstellen van de Rode Lijst worden alle soorten beschouwd die zich regelmatig in het wild voortplanten (of na 1900 voortgeplant hebben). Nieuwe soorten die zich nog niet tien jaar voortplanten (bijvoorbeeld wolf, wilde kat) en exoten (bijvoorbeeld wasbeer, wasbeerhond) worden niet beschouwd. Van de beschouwde soorten wordt berekend welke soorten een Rode Lijst-status krijgen. Dit wordt bepaald door de zeldzaamheid van de soort en door de trend. Hiervoor gelden harde criteria die zijn vastgesteld door het ministerie van LNV. Zo krijgen alle soorten die zeer zeldzaam zijn (minder dan 250 voortplantende individuen) of die zijn verdwenen als regelmatige voortplanter een Rode Lijst-status. De Rode Lijst-status loopt op van Gevoelig, Kwetsbaar, Bedreigd, Ernstig Bedreigd naar Verdwenen, naarmate de trend van aantallen of verspreiding ten opzichte van 1950 sterker afneemt. Soorten die (vrij) zeldzaam zijn komen op de Rode Lijst als ze meer dan 25 procent zijn afgenomen sinds 1950. Algemene soorten komen alleen op de Rode Lijst als ze meer dan 50 procent zijn afgenomen. Om de zeldzaamheid en trend te bepalen worden onder andere de gegevens gebruikt die door vrijwilligers worden verzameld in het kader van de meetprogramma's die de Zoogdiervereniging coördineert.

Meer informatie

- Rode Lijst Zoogdieren 2020
- Basisrapport Rode Lijst Zoogdieren 2020 (pdf; 10,1 MB)

Tekst: Ellen van Norren, Zoogdiervereniging
Foto's: Zoogdiervereniging (leadfoto: zoogdieren van de Rode Lijst 2020)